

նական ձեռնարկները վտանգ մը նկատուեցան: Եզրպտոս, Սիւրիա, Միջագետք և Հայաստան շարունակեցին իրենց Կիւրեղեան բանաձևի համաձայն միաբնակ դաւանանքի վաղնջական սկզբունքներուն մէջ. սակայն բիւզանդական պետութեան յարատեւութեան համար վտանգ մը կը նկատուէր նոյն երկիրներէն դաւանական տեսակետով անջատ մնալը: Ուստի բիւզանդական ինքնակալներէն մասնաւորապէս Զենոն (474-491) և Անաստաս (491-518) կայսրերը պետութեան բարոյական միութիւնը և ոյժը պահպանելու համար հրովարտականքով հաստատեցին Տիեզերական ժողովներու հաւատքը և միաբնակ դաւանութիւնը: Առաջնոյն Հենետիկոնը (482) և երկրորդին անոր հետեւողութեամբ հրատարակած հրովարտակը սիրով ընդունուեցան Արեւելի եկեղեցիներէն, մասնաւորապէս Հայ եկեղեցիէն: Հենետիկոնը և Անաստաս կայսեր դաւանական պաշտօնագիրը շատ կանուխէն հայերէնի թարգմանուած են, և կը գտնուին մասամբ «Գիրք թղթոց»ին և ամբողջութեամբ «Կնիք հաւատոյ» կոչուած հաւաքածոներու մէջ:

Երուսաղէմի եկեղեցին ալ մինչև Քաղկեդոնի ժողովը Հայ եկեղեցւոյ նման դաւանանք մ'ունէր. ուղղափառ միաբնակ էր: Յորնաղ նենգութեամբ անցաւ հակառակ կողմը, և Մարկիանոսի քաղաքական դիտաւորութիւններուն ծառայելով՝ ուղղափառութեան հակառակ շարժեցաւ, ռոմական ընելով Տիեզերական ժողովներու դաւանական սկզբունքները և Երուսաղէմի մէջ պատճառ դարձաւ ծանր արիւնահեղութիւններու և անկարգութեանց: Երուսաղէմի կղերն ու վանականութիւնը մեծ մասամբ միաբնակ էին: Յորնաղի յաջորդները, սակայն, չմնացին քաղկեդոնականութեան մէջ: Թեոդորոս, Անասաս, Մարտիրոս, Սաղուսիոս, Եղիս, Յովնաննես և Պետրոս մինչև 518, Երուսաղէմի եկեղեցիին պատրիարքական Աթոռը կը գրաւէին: Ի ձեռին ունինք 1899ին հրատարակուած ասորերէն անանուն ժամանակագրութեան մը անգղ. թարգմանութիւնը՝ *The Syriac Chronicle known as that of Zachariah of Mitylene* խորագրով, քաղկեդոնական վէճերու ժամանակ գրի առնուած և անոնց վերաբերեալ կարեւոր թուղթերու բովանդակութեամբ: Նոյն դիրքը գլխաւորապէս կը ցոյցնէ Երուսաղէմի եկեղեցւոյն հաւատքը և Յորնաղի յաջորդէն մինչև 518 գահակալող եպիսկոպոսներուն դաւանութիւնը: Առհասարակ անոնք, բացի Եղիայէն՝ որ աքսորուած է, և Յովհաննէսէն՝ որ